

IMPOSTOS I FISCALITAT

En els manuals de la doctrina social de l'Església no es parla massa de la fiscalitat i de la posició cristiana sobre els impostos. Ens podem preguntar d'entrada sobre les causes d'aquesta absència en un tema de tanta importància per a la societat i el bon funcionament de la democràcia. Sens dubte que influeix la quantitat d'abusos i corrupcions de les que sempre se'n parla; però moltes vegades aquesta informació serveix d'excusa per dissimular una actitud moralment irresponsable, perquè pagar sempre costa i més quan els nostres diners figura que van destinats al bé general de la societat.

En una democràcia pagar els impostos és una obligació moral que afecta la nostra consciència. Fer trampa, evadir els diners...etc contradiu a alguns dels principis fonamentals de l'ensenyament social de l'Església. Quins són aquest principis fonamentals?

1.- El destí universal dels bens com a criteri de la Voluntat de Déu manifestada en nombroses ocasions tan en les Sagrades Escripures, com en els Pares dels primers segles del cristianisme i en les encícliques socials des de fa segle i mig. Els bens de la terra no són per unes minories sinó per a tots els humans que l'habiten.

2.- El dret de propietat no és un dret absolut sinó supeditat al bé comú. Podríem classificar els bens en quatre grans grups: necessaris per la vida, convenients per una vida digne, luxosos i bens d'ostentació. És immoral que hi hagi agrupacions humanes carents dels bens necessaris i fins convenients i altres agrupacions humanes mantinguin el luxe i l'ostentació. Des del punt de vista ètic ens podríem preguntar si aquests dos grups, luxe i ostentació, han perdut el dret de propietat. Sembla que no és un dret supeditat al bé comú de amplíssimes capes de la humanitat.

3.- Opció preferencial pels pobres. Aquesta opció no és presentada com una generositat lliure sinó com exponent del missatge que Déu ha fet arribar als seguidors de Jesucrist i en general a tota persona de bona voluntat. És una exigència que neix dels arrels mateixos de la fe i del sentit humanista de la vida personal i socials..

La societat democràtica ha de donar preferència a la justícia social en vers els pobres.

La fiscalitat justa, tan en la recaptació com en la distribució, va avalada entre els cristians per uns fonaments absoluts de forma que les trampes en la recaptació o la corrupció en la distribució atenden greument la consciència moral. Per altra banda con a ciutadans organitzats ens cal un control democràtic exigent del que es fa amb els diners dels contribuents, per tal de que responguin al bé comú i a les finalitats de tota societat socialment justa.

FISCALITAT I ESPECULACIÓ

Volem iniciar aquesta reflexió amb un text de gran actualitat.

“Salta a la vista de tothom , en primer lloc, que en els nostres temps no sols s’acumulen riqueses, sinó que també s’acumula una descomunal i tirànica potència econòmica en mans d’uns pocs, que en la major part del casos no són els amos, sinó que són els administradors i custodis d’una riquesa en depòsit, que ells manegen segons la seva voluntat i arbitrarietat.

Es tracte d’un domini que s’exerceix de la manera més tirànica per part d’aquells que tenint a les seves mans el diner i el domini sobre ell, es va apoderant de les finances b i es van fent els amos del crèdit , y per aquesta raó administren , diríem, la sang de la que viu tota l’economia, i tenen a les seves mans com l’ànima de la mateixa, de forma que ningú pot ni respirar en contra de la seva voluntat.

Aquesta acumulació de poder i de recursos, que és quasi com la característica de l’economia contemporània, és el fruit natural de la il·limitada llibertat del competidor, de la que han sobreviscut només els més poderosos, el que significa amb

freqüència que són els més violents i els més buits de consciència.

Últimes conseqüències de l'esperit individualista en economia són les que estem vivint i patint: la lliure concurrència s'ha destruïda a si mateixa, la dictadura econòmica s'ha apoderat del mercat lliure, el desig de lucre ha portat a una desenfrenada ambició de poder, tota l'economia s'ha fet horrorosament dura, cruel i atroç.”¹

Potser algú es podria preguntar de qui són aquestes paraules tan actuals i tan dures. Carles Marx?, Bakunin? Robespierre? ... són del Sant Pare Pius XI pronunciades en una encíclica social “Els 40 anys”, el dia 15 de Maig de 1931, en mig de la gran recessió econòmica que en aquelles dates arrasava el món capitalista.¹

L'ensenyament social de l'Església des de fa molts segles ha estat molt crític en el tema de la usura i de tota mena de préstec amb elevats interès. Les arrels d'aquesta mentalitat es trobaven en la mateixa Sagrada Escripura.² Cobrar interessos era considerat un greu pecat entre aquells que formaven del mateix poble, el poble de Déu, El Creador havia fet el món no per uns pocs sinó per a tots. Déu és l'amo de la terra³ De la tradició d'Israel va passar a la tradició cristiana. Era ensenyament general dels primers Pares de l'església que els humans no som propietaris en el sentit que li donava aquesta paraula el dret romà - dret d'us i abús sobre el bens - sinó som administradors en favor del bé general.⁴ Fins els temps del modern mercantilisme es va mantenir aquesta mentalitat.

---

¹ Quadragesimo anno 105-109.

² Èxode 22, 24.

³ Levític 25,23.

⁴ “Ja que els nostres ben no són nostres sinó que els hem rebut d'Aquell que ens ha comunicat l'existència, no podem retenir-los privadament per a nosaltres sols, si considerem que el nostre Creador ens els ha concedit per UTILITAT COMUNA” (Sant Gregori el Magne. Patrologia llatina 76, 890).

L'Església a patir del capitalisme lliberal ha reconegut la legitimitat dels beneficis com una justa funció de la bona marxa de les empreses.⁵ El Concili Vaticà II, però, va manifestar amb total claredat que el benefici no és la finalitat primordial de les empreses. *"La finalitat fonamental de la producció no és el benefici, sinó el servei de la persona humana, de l'home integral"*⁶.

Les empreses i els mercats en el seu conjunt no sols realitzen la seva missió fonamental al servei de les persones mitjançant la justícia en els sous, la possible participació de beneficis, la qualitat dels productes i un tracte digne als treballadors i clients, tal com reiteradament ha expressat la Doctrina Social de l'Església, sinó també mitjançant una adequada fiscalitat. En el llibre "Compendi de la doctrina social de l'Església"⁷, en el apartat 355 es diu: *"La recaptació fiscal i la despesa pública adquireixen una importància econòmica crucial per a tota la comunitat civil i política; l'objectiu vers la qual cal tendir són unes finances públiques capaces de proposar-se com a instrument de desenvolupament i de solidaritat"*.

El fonament d'aquesta mentalitat sobre la fiscalitat i la distribució solidaria dels impostos de cara al bé de comú radica en la justícia que brota de la fe.

Un món que ha d'arribar a satisfer els drets i deures de tots els homes, el bé comú, la fraternitat com a fonament de la solidaritat i l'opció preferencial pels sectors pobres de la societat, han conduït a la formulació i distinció de les quatre dimensions de la justícia.

Justícia commutativa.

Aquella que exigeix que hi hagi igualtat del valor entre els bens i els serveis i el que es rep en el seu intercanvi. Com que les

---

⁵ Joan Pau II Centessimus annus 35,3..

⁶ Concili Vaticà II Gaudium et spes 64.

⁷ Compendi de la doctrina social de l'Església. Editorial Claret. Barcelona 2005.

dues parts molts cops poden gaudir de capacitats diferents de negociació aquesta justícia ha de ser complementada per les altres tres dimensions.

Justícia contributiva.

Aquella que determina les prestacions, generalment en forma d'impostos, que cada individu personal o legal, ha de fer a la societat en ordre al bé comú.

Justícia distributiva.

Aquella que determina el que la societat ha de proporcionar a cada individu personal o legal per raó de la seva dignitat humana i per poder atendre a les pròpies essencials obligacions.

Justícia social.

La que exigeix un nou ordre global en el que els drets i deures es vagin anivellant de forma que la dignitat humana estigui recolzada per sobre de les divisions territorials en un món únic i solidari.⁸

Des d'aquestes perspectives de la justícia volem respondre a unes quantes preguntes que es van plantejar en els moments més crítics de l'actual crisi, i que moltes d'elles sembla que s'han anat silenciant.

!.- Són admissibles els paradisos fiscals des de el punt de vista de la justícia?

Encara que responen a unes lleis fonamentades en la capacitat legal dels estats són inadmissibles. Absolutament immorals perquè faciliten la fuga de capitals del seu deure contributiu. Això comporta que el que compleixen les lleis en els estats dels que han fugit hagin de contribuir de forma més

---

⁸ Pio XI Quadragesimo anno 101, 110 i 126.

exigent. Per altra banda atempten contra la justícia social global perquè prioritzen uns interessos particulars per sobre del bé comú.

L'evasió de capitals als paradisos fiscals i la mateixa realitat legals del mateixos ha de ser considerat delictes contra el drets internacional, per la seva intrínseca perversió.

2.- Respon a justícia la fiscalitat tal com avui està plantejada?

El sistema fiscal respon a la justícia contributiva i distributiva quan és un sistema sostenible, democràtic, progressiu i que imposa més càrrega a qui té més i menys al que té menys. Evadir la responsabilitat fiscal sempre s'ha considerat un delictes i des de el punt de vista ètic una clara immoralitat.

3.- És justa la desigualtat de drets socials i sindicals entre els diversos estats com a expressió de la sobirania estatal ?

La sobirania del estats no és il·limitada, sinó que està sotmesa al bé comú global. Molts dels desequilibris i les misèries que avui assolien el nostre món és deuen a les notables disparitats que hi ha en els estats en els temes dels drets i deures socials, els proteccionismes, la manca de democràcia i el control financer i econòmic per part d'unes poques empreses transnacionals dominants.

4.- Respon a justícia que quan no es pot pagar una hipoteca d'habitatge s'hagi d'abandonar la casa i resti el deute pendent ?

Pot ser un comprimís legal quan es va signar un contracte que incloïa aquests termes, però de fet des de el punt de vista ètic és una imposició de condicions injustes que poden determinar per a tota la vida uns deutes difícilment assumibles

per una part important de la població. Possiblement estem davant d'un cas d'usura.

5.- Les agències de qualificació sobre la situació econòmica de la banca i de les administracions han d'estar sotmeses a control democràtic de forma que no esdevinguin mitjans al servei d'interessos particulars ?

Aquestes agències darrerament han agafat un protagonisme de cara a l'economia financera que les ha convertit en autèntics directius dels mercats. Són agències privades, que responen a interessos d'importants grups financers i que en llurs qualificacions situen les economies dels estats i dels bancs en el dilema d'acceptar uns préstecs variables segons les previsions que les mateixes agències senyalen. No tenen control democràtic, i de fet influeixen de forma quasi decisiva en l'establiment de normes , lleis i en molts casos retallades de bens elementals per a la societat. La democràcia ha de poder regular, controlar, sancionar i valorar a aquestes agències.

.....

“La crisi ens obliga a revisar el nostre camí, a donar-nos noves regles, i a trobar noves formes de compromís, a recolzar-nos en les experiències positives, i a rebutjar les negatives. D'aquesta manera, la crisi esdevé ocasió de discernir i de projectar d'una manera nova. Convé afrontar les dificultats del present en aquesta clau, de manera confiada més que resignada”.

Benet XVI. LA CARITAT EN LA VERITAT N.21..